

Een verhaal van Rabbi David Zeller

Een verhaal om kabbalah te introduceren.

De Vrek.

Zo'n 160 jaar geleden was er in Oost-Europa een klein stadje. In dat stadje woonden christenen en joden; ieder in een eigen stadsdeel. Soms leefden zij in vrede, soms was dat niet het geval ("sometimes they lived in peace, sometimes they lived in pieces"). In dat stadje was de plaatselijke politieagent tevens de belastinginner. En alhoewel hij twee banen had, verdiende hij niet genoeg geld naar zijn zin. Als belastinginner hield hij vaak wat geld voor zichzelf achter, de tsaar zou het toch niet missen. En wanneer dát niet genoeg was, arresteerde hij iemand van de joodse gemeenschap om vervolgens een prijs op diens hoofd te zetten. De joden betaalden het geld waarmee hij dan weer even vooruit kon. Maar op een dag kreeg de schatbewaarder van de tsaar in de gaten dat er geld ontbrak en dat dit al vele jaren aan de gang was. Hij zond een brief naar de belastinginner met de boodschap: "Volgens onze papieren bent u ons nog 3000 roebel schuldig, we zullen iemand sturen om het bij u op te halen". De politieagent wist dat hij het geld niet had, en dat ze als ze het geld kwamen halen hij in grote problemen zou komen. Misschien zou hij zelfs gemarteld worden. Er kon wel van alles met hem gebeuren en hij dacht: "Wat moet ik doen. Ik heb dat geld niet. Waar haal ik zoveel geld vandaan?" Hij herinnerde zich zijn andere geldbron en hij besloot iemand van de joodse gemeenschap te arresteren om vervolgens 5000 roebel op diens hoofd te zetten in de overtuiging dat hij dan zeker wel 3000 roebel zou krijgen. Daarom arresteerde hij een jonge man.

Om iemand zonder reden te arresteren is erg, maar om dan ook nog een prijs van 5000 roebel op diens hoofd te zetten is nog erger. Om het hele verhaal nog veel erger te maken was de jonge man die hij arresteerde zijn hele leven al wees. De mensen van de gemeenschap hadden al het mogelijke gedaan om hem kleding, eten en scholing te geven. En toen ze zagen dat de jonge man oud genoeg geworden was om te trouwen, besloten zij een meisje voor hem te zoeken zodat hij een eigen gezin zou kunnen stichten. Zij zochten en vonden een meisje met de meest fantastische kwaliteiten. Ook zij was haar hele leven al wees. De gehele gemeenschap was betrokken bij de voorbereiding; bij het maken van de kleding, het maken van de muziek, het brouwen van de drank en het koken van het voedsel. Iedereen deed wel iets.

Maar tijdens voorbereidingen werd de jonge man gearresteerd. Zonder reden en met 5000 roebel op zijn hoofd. De gemeenschap had niet zoveel geld. Al zouden ze alles verkopen, dan nog zouden ze niet eens in de buurt van 5000 roebel komen. Wat moesten ze doen....

Eén van de grootste mitswa (daad van goedheid) in de joodse traditie is het bevrijden van iemand uit gevangenschap. Want vanwege de slavernij in Egypte mag niemand meer slaaf zijn. Daarom was dit voor de gehele gemeenschap van het allergrootste belang. Maar zij hadden het geld niet. Nu was er in de gemeenschap een jonge rabbi, die later een bekende chassidische rabbijn zou worden, die tegen twee andere jonge rabbi's zei: "Ik heb een plan. Ik weet waar we het geld vandaan kunnen halen. Ik heb jullie morele steun nodig, maar jullie moeten beloven je er niet mee te bemoeien en me niet in de weg te staan".

En zij antwoordden: "Wat gaan we doen, wat is het plan?"

En de jonge rabbi zei: "Herinneren jullie je nog de oude vrek die lang geleden de joodse gemeenschap verlaten heeft? Hij is degene die zoveel geld heeft, we gaan het hem vragen". Zijn vrienden antwoordden hem: "Je bent gek, die schiet iedereen neer die in de buurt van zijn huis komt." Maar de jonge rabbi zei: "We hebben geen andere keus. Als het niet de vinger van G'd is, die naar deze man wijst dan weet ik niet wat we moeten doen". En ze gingen naar zijn

huis.

En hier is waar het verhaal echt begint:

Ze kwamen bij het huis van de oude vrek en klopten op zijn deur. Het was al een wonder dat zij nog niet waren neergeschoten. De vrek kwam naar de deur en zei: "Wat moeten jullie?"

De jonge rabbi antwoordde: "Vergeef ons, maar wanneer het niet om een zeer belangrijke zaak ging zouden we je niet storen". Ze vertelden hem het verhaal van de jonge man, die zijn hele leven al wees was, van de voorbereidingen van de bruiloft, maar dat hij nu was gearresteerd, dat er 5000 roebel op zijn hoofd stond, dat ze niet zoveel geld hadden en dat ze niet wisten wat te doen. Je kon zien dat de oude vrek geraakt was. En hij zei: "Ik wil helpen.... wacht hier, ik ben zo terug". Hij rende zijn huis in. Ze keken elkaar aan en zeiden: "Dit is waanzinnig wat hier gebeurt, fantastisch!" En de vrek kwam naar buiten en zei: "Alsjeblieft accepteer dit". En hij gaf één penny. Eén smerig vieze penny! De jonge rabbi nam de penny in ontvangst en zei: "Heel erg veel dank. Ik zegen je. G'd zal je kracht zal geven veel goeds in de wereld te doen. Ik zegen je. G'd zal je een goede gezondheid geven. En G'd zal je vreugde met je kinderen geven. Ik zegen je, dat er zoveel goed is dat je kunt doen. En G'd zal je dit geven... en G'd zal je dat geven". De één na de andere zegenwens stroomde uit zijn mond. En ze gingen heen. Waarop één van hen zei: "Was dat niet een beetje overdreven?". Maar de jonge rabbi antwoordde: "Ik heb jullie steun nodig, maar jullie moeten je er niet mee bemoeien want het is nog niet afgelopen". En terwijl ze verder liepen, kwam de vrek zijn huis uit en riep: "Kom terug, ik wil meer hulp bieden". Ze keken elkaar aan en liepen terug. "Wacht hier", zei de vrek en hij ging zijn huis binnen en kwam terug met nog één penny. En de jonge rabbi antwoordde: "Dank, heel veel dank. Ik zegen je en ik zegen je.... ". Enzovoort, enzovoort.

Eén van de dingen die dit verhaal aangeeft is hoe waardevol het is om elkaar te zegenen.

En er stroomden steeds meer zegenwensen uit de mond van de jonge rabbi, ze kwamen uit het diepst van zijn hart. En na een poosje vertrokken ze weer. Maar de vrek kwam weer naar buiten en riep: "Alsjeblieft, ik wil nog meer helpen". En hij gaf weer een penny en ontving weer vele zegenwensen. Dit ging zo vele malen. En na een poosje gaf de vrek 10 penny, en een tijdje later een roebel. Daarna 10, 5, ... 100, ... 1000 en tenslotte had de jonge rabbi 5000 roebel ontvangen.

Het verhaal is nog niet afgelopen:

De mannen gingen terug en gaven al het geld aan de politieagent. En de jonge man werd vrijgelaten. En de mannen riepen: "Laten we onmiddellijk de bruiloft vieren, er mag niets meer tussen komen. Geef het bruidspaar de kleding, laat de muziek spelen, breng het eten en de drank". Het was de grootste simcha, de grootste vreugde. Het was zelfs een drievoudige vreugde: het vieren van de bruiloft, de bevrijding van een gevangene, en de terugkeer van de vrek in de joodse gemeenschap. Zelfs de politieagent had de gotspe, het lef, mee te dansen en te drinken. Maar na een poosje dacht hij: "Wat doe ik hier eigenlijk? Ik heb 5000 roebel in mijn zak. Als ik hier blijf dan komen de agenten van de tsaar om het geld te halen. Ik kan maar beter verdwijnen. Van dit geld kan ik lange tijd leven". Hij stond op, sprong in zijn wagen en klapte met de zweep. Maar drinken en rijden....? De politieagent viel uit zijn wagen met zijn hoofd op de grond en was op slag dood. De mensen kwamen naar buiten om te kijken wat er was gebeurd. De jonge rabbi bukte zich en zag dat de man dood was. Hij voelde het geld in zijn zak, nam het en gaf het terug aan de vrek en zei: "Dit is je geluksdag, het geld komt naar je terug". Maar de vrek antwoordde: "Oh nee, het is niet mijn geld, geef het aan het jonge paar, het zal hen een goede start geven". De omstanders zeiden: "Hij heeft de kans het geld terug te krijgen en hij geeft het aan het jonge paar. Hij is geen vrek meer, hij is veranderd, hij is getransformeerd. Wat is er gebeurd?" En ze wendden zich tot de jonge rabbi. En vroegen: "Wat heb je gedaan?" En de rabbi keek naar zijn vrienden en antwoordde: "Herinneren jullie je nog dat ik een plan had? Zie je, ik begreep iets van hem, dat niemand anders begreep. Weten jullie

nog de eerste penny die hij gaf? Hoe die eruit zag? Die penny was zo vies omdat hij hem al zo lang had. En weten jullie waarom hij 'm al zo lang had?. Dit is wat ik begreep en wat niemand anders begreep. Hij had die penny al zo lang omdat niemand die penny van hem accepteerde. Hij had 'm al zo lang omdat niemand die penny van hem wilde ontvangen. Mensen kwamen bij hem voor geld, omdat hij rijk was. Voor hem deed het er niet toe dat hij zoveel geld had, hij had alleen de kracht om daarvan één penny te geven. Mensen kwamen naar hem toe en alles wat hij gaf was één penny. Dan riepen ze: "Je kunt je penny houden, jij vrek!". Maar ik begreep dat hij alleen kracht had om één penny te geven. Daarom ontving ik die van hem. En ik zegende hem met hart en ziel dat G'd hem de kracht zou geven om tot de volheid van zijn mogelijkheden zou komen. En met al die zegeningen had hij de kracht om één penny meer te geven. Daarom accepteerde ik die van hem. En ik zegende hem dat G'd hem nog meer kracht zou geven. En langzaam maar zeker kwam hij in de waarheid van zijn eigen wezen. En toen hij daar was en de kracht had in overeenstemming van zijn mogelijkheid te geven, kon hij aan iedereen gemakkelijk geven. Ik heb hem alleen geholpen in zijn eigen kracht te komen".

Wij zijn allemaal miljonairs in 'iets'; in tijd, in liefde, in hulp. Maar op de vraag "Heb je even.....?" Is het antwoord vaak: "Sorry, ik moet". Of: "Ik heb maar een paar minuten voor je" Dan antwoorden we: "Laat maar zitten".

"Zeg kun je me misschien honderd gulden lenen?" "Sorry, ik heb maar een tientje.....".

Het gaat erom mensen te accepteren wat ze ook geven, en hen te zegenen dat ze de kracht krijgen meer te doen, meer te geven. Wanneer mensen óns om iets vragen en wij missen de kracht, dan hebben we vrienden nodig die óns zegenen dat we meer tijd zullen hebben, meer liefde, meer geduld, meer aandacht of dát wat zij ook maar van ons nodig hebben. En het is nodig dat we gemeenschappen bouwen waar de één de ander zegent.

Opgetekend en vertaald door Hanneke van der Meer.